

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Infinitatem Dei aliqui explicant ex eo, quod non collocetur sub
prædicmento. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

cundum analogiam Deo tribuitur: at certissimum est apud omnes, Deum esse infinitum secundum esse: hoc igitur modo ratio infinitatis Dei non satis explicatur.

Deinde aut infinitas Dei in eo consistit ut perfectiones in eo sine fine actu distinguantur, & hoc modo nunquam esset actu infinitus: aut in eo quod fundamentum habeat, ut infinitas in eo distinguantur perfectiones, & hæc infinitas, aut non est simpliciter infinitas, sed tantum secundum quid, si ex multitudine perfectionum expendenda est, aut certe est alius modus infinitatis, qui hæcenus non satis explicatus est.

CAPVT II.

Deum esse infinitum, quod esse illius in nullo recipiatur, nonnulli senserunt.

S. Thom.
Caiet.
Ferrar.
Egidius.
Richard.
S. Thomas
sententia ex-
plicatur.

SANCTUS THOMAS, CAIETANUS, & recentiores in his art. & 1. contra gent. c. 43. & Ferrar. ibidem §. Circa istam propositionem. Egidius in 1. d. 43. a. 1. q. 1. & Richardus a. 1. q. 1. alio modo explicant infinitatem Dei: infinitum (inquiunt) idem omnino est, quod non finitum, & limitatum: aliquid autem eo finitum est, quod alio terminatur, & contrahitur. Quare in rebus creatis compositis ex materia, & forma reperitur ratio finiti secundum esse: quoniam materia per formam, & vicissim forma per materiam limitatur; tamen materia sit quodammodo infinita, quia semel informata adhuc in potentia manet ad alias formas sine fine: qua ratione eam appellat S. Doctor infinitam secundum quid, hoc est in potentia: Licet actu per formam finita sit. Spiritualibus quoque creaturis conuenit ratio finiti secundum esse, non quia in eis materia per formam, & forma per materiam finiatur, sed qui compositæ sunt ex esse, & essentia, & earum esse in essentia receptum ab ea determinatur. Sunt igitur finitæ secundum esse, quia earum esse receptum est, atque eo, in quo recipitur, limitatum: cum ergo Dei essentia sit suum esse, ac proinde eius esse non sit in aliquo receptum, erit infinitum, & non limitatum. Quare ita est Deo proprium infinitum secundum esse, ut nulli creature conueniat.

Hanc rationem impugnat Scotus in 1. dist. 2. q. 2. §. *Ultimo ostenditur*: in hunc modum. Esse substantialium separatarum est accidens essentiae: Ergo non potest ipsam substantialiter limitare: quinimo arbitrat omne ens finitum siue secundum quantitatem, siue secundum substantiam gradu quodam determinato in seipso prius finitum esse, quam aliquo extrinseco terminetur: veluti primus orbis ratione suæ quantitatis in se finitus est, licet alio extrinseco non finiatur: atque ex eo potius alio extrinseco terminatur, quia in se finitus est, quam è contrario.

Verum hæc obiectio Scoti friuola est primum, quia esse essentiae non est accidens essentiae ex sententia S. Thomæ, ut ipse Scotus falso ei adscribit, sed est actus substantialis illius: quod vero possit ab ea separari, parum interest: nam & forma substantialis separari potest à materia, & tamen non est accidens illius. Secundo, S. Thomas non dixit essentiam terminari per existentiam, sed contra, esse per essentiam, cuius oppositum impugnat Scotus. Tertio, cum assensit S. Thomas eo aliquid finiri, quod alio terminatur, non loquitur de quanto quantitate molis, cui omnino accidit aliquo extrinseco concludi, & terminari, sed loqui-

tur de esse substantiali alicuius rei, & inquit eo ipso esse finitum, quod est in alio receptum. Neque vere existimat formalem rationem finiti secundum esse in receptione ipsa formaliter consistere, sed id, quod natura sua postulat in alio recipi, natura etiam sua finitum esse, & limitatum, priusquam in alio recipiatur.

Ceterum prædicta ratio, qua sanctus Doctor explicare, & probare nititur infinitatis attributum in Deo, difficilis adhuc mihi videtur. Etenim in rebus à materia separatis nihil existimo substantialiter in alio receptum esse: nam essentia, & existentia idem omnino sunt ex natura rei, ut 3. p. q. 17. a. 2. probabitur. Ipsæ vero res spirituales ex materia, & forma non componuntur, aut ex aliqua potentia, & actu substantiali secundum rem, sed solum ex genere, & differentia per rationem nostram: quæ sane compositio, nisi aliud oblatret, absque aliquo absurdo Deo concedi posset, ut disp. 22. probatum est. Nihil ergo substantiale est in rebus spiritualibus quod alio secundum rem finiatur, & terminetur: quare ratio infinitatis Dei, & finitatis omnium creaturarum alia ratione probanda est.

Dicit aliquis, in creaturis etiam spiritualibus compositionem esse ex natura, & personalitate, personalitatem autem distinguere ex natura rei ab essentia, ut 3. p. q. 4. art. 2. ostendimus. Verum hæc compositio non satis videtur, ut essentia in personalitate, & personalitas in essentia ita mutuo recipiantur, ut hoc ipso substantialiter inuicem limitentur. Nam personalitas solum est modus quidam per se, qui licet terminet naturam, & contrahat, ut sit persona, quæ nulli amplius communicari possit: non tamen videtur illam in se recipere, & substantialiter terminare, ut sit finita secundum esse, nisi ratio finitatis aliunde ipsi conueniat. Deinde non satis perspicuum est, quoniam modo eo quod recipiatur forma in materia, aut esse in essentia, limitata & finita sit secundum esse: quamvis enim ita mutuo determinentur, ut ex ipsis tertia quedam substantia consuetur à quacumque alia distincta: ex hoc tamen non sequitur, rem illam esse finitam, ut falso putauit Ferrar. loco cit. Nam ut optime notauit Alex. 1. p. q. 6. membro 1. ad 3. non est aliquid finitum ex eo, quod distinguatur ab alio, sic enim Deus finitus esset, quia ita est Deus, ut à ceteris rebus distinguatur.

CAPVT III.

Infinitatem Dei aliqui explicant ex eo, quod non collocetur sub genere.

Alij vero infinitatem Dei ex eo colligunt, quia non collocatur sub genere: hæc enim ratione infinitus erit, quia & genere, & definitione caret. Definitio enim teste Arist. 7. metaph. text. 22. terminus dicitur, quod rem, quam definit, terminet, & claudat. Cum igitur Deus non collocetur sub genere atque ita nec definitionem habeat ex genere, & differentia, sequitur infinitum esse. Hoc modo philosophantur S. Thomas 1. contra gent. cap. illo 43. ratione 1. & Ferrar. ibidem, Capreolus in 1. d. 43. q. 1. a. 1. concl. 1. Egidius art. 1. q. 1. Huc etiam spectare videtur id, quod docet Albertus in eadem dist. 1. nempe Deum infinitum esse, quia neque definiti, neque comprehendi potest à nostro intellectu.

Verum hoc modo non satis defenditur infinitas

Ostenditur
difficultas
rationis
S. Thom.

Enaso.

R. sellit.

Ferrar. 1.
Alexan.

Aristotel.

6

S. Thom.
Ferrar.
Capreol.
Egidius.
Albert.

tas Dei secundum essentiam. Primo, nihil obstat
infini-
tati Dei ipsum collocari sub genere, osten-
sum est supra d. 22. cap. 3.

Secundo, quod attinet ad definitionem, & com-
prehensionem, solum probat, Deum esse supra
omnem intellectum humanum; non tamen esse
simpliciter infinitum: quod enim ab intellectu
creato videri, definiti, aut comprehendi nequeat,
solum conuincit, ab intellectu humano non posse
finiri, & terminari; in se infinitum esse, non satis
ostendit: nam dicere aliquis posset, Deum suomet
intellectu, & cognitione comprehendere, & ipsa de-
finiti, cum à se intelligitur, sicut est. Quod si re-
spondeas, Dei intellectum esse infinitum, & ita
posse suam essentiam definire, & comprehendere,
hoc adhuc probandum erat: infinitas enim intel-
lectus diuini ex infinitate essentiae probanda est.

Tertio cum intellectus creatus possit Deum
intueri clare, & sicuti est, lumine gloriæ sibi com-
municato, ita vt nihil illius lateat, sine dubio ipsa
visione creata definiti potest multo melius, quam
resalæ in hac vita à nobis definiuntur. Et quam-
uis videntes Deum, sicuti est, non dicantur ipsum
comprehendere, nihilominus visio clare ipsius
omnia, quæ sunt in eo formaliter, intralati-
tudinem suæ representationis complectitur. Neque
vero ideo beati dicuntur non comprehendere
Deum, quod aliquid eorum, quæ formaliter in eo
sunt, extra visionem sit, sed quia non omnia, quæ
Deus facturum est, vel facere potest, ex vi visionis
essentiæ Dei cognoscant. Adde ex hac ratione so-
lum colligi attributum incomprehensibilitatis,
non autem infinitatis secundum essentiam, quæ
sane diuersa sunt.

CAPVT IV.

Duobus alijs modis infinitatem Dei exponit Albert.

Albert. **D**uplicia via Albert. in 1. q. 43. art. 1. probat,
Deum infinitum esse; tum quia caret princi-
pio, & sine durationis; tum quia nullo loco sibi
adæquato concludi potest. Huius sententiæ me-
minit Bonau. in eadem. d. a. 1. q. 2. & refert, aucto-
res illius docuisse, Deum esse quidem nobis infi-
nitum, sed secundum veritatem non esse: quia sibi
ipsi, qui est ipsa veritas, non est infinitus. Comme-
morat vero in hanc sententiam modum illum in-
finitatis ex parte comprehensionis.

Sed quod attinet ad duos alios modos, alterum
ex loco, alterum ex duratione, facile hæc senten-
tia impugnari potest: nam priori modo solum pro-
batur infinitas Dei secundum locum, quæ est im-
mensitas, de qua non est præsens controuersia. Est
enim diuersum attributum infinitatis, de quo nunc
agitur, & immensitatis, de quo in sequenti qua-
estione differendum est. Neque vero ex ratione im-
mensitatis colligitur ratio infinitatis, sed potius
contra. Posteriori autem modo solum probatur,
Deum esse infinitum duratione, hoc est, æternum:
non autem infinitum secundum essentiam, de qua
infinitate nunc sermo est: nam de æternitate, quæ
est aliud attributum, quæst. 10. disputabitur, sicut
etiam de incomprehensibilitate, quæ est aliud at-
tributum ab infinitate, tractandum est infra q. 12.
Mitto plures alias rationes, quibus S. Thom. r.
contra gent. cap. 43. & Scotus q. 2. cit. demonstrare
conantur infinitatem Dei. Ex illis enim solum ge-
neratim colligitur, Deum esse infinitum secun-

dum essentiam, sed quæ sit ratio huius infinitatis,
non satis explicatur.

CAPVT V.

Vera ratio infiniti secundum essentiam est, non esse ab alio.

Cum infinitum idem omnino sit, quod non
finitum, ac proinde negationem signis signi-
ficet, omni-que negatio ex forma opposita, qua
priuat, dignosci debeat, ratio cuiuscunque infiniti
ex fine, vt pote ex sibi contrario, explicanda est.
Notandum autem primo est, finem hoc loco non
vsurpari pro perfectione, & consummatione ali-
cuius. Sicut enim res infinita idem esset, quod im-
perfecta: quo pacto ratio infiniti Deo non conue-
niret; sed finem nunc idem esse, quod terminus,
vltra quem res non extenditur, sed ipso quasi con-
cluditur. Quocirca si constiterit, quid sit finis, &
terminus aliarum rerum, ex qua dicuntur finitæ
secundum essentiam; fiet quoque manifestum, ex
cuiusnam negatione Deus hoc modo infinitus
dicatur.

Secundo notandum est, rem aliquam non
quantam finiri posse multis modis, primo defini-
tione, aut cognitione: secundo termino duratio-
nis: tertio termino loci: quarto termino effectus à
se producti, vel qui produci potest. Contra vero
per negationem finis aliquo ex his modis res ali-
qua infinita dicitur: Cæterum, vt ex dictis in hac
disp. constat, nullo ex his modis ratio formalis in-
finitatis Dei secundum essentiam satis ostenditur:
sed aut sola infinitas incomprehensibilitatis, aut
æternitatis, aut immensitatis, aut denique poten-
tiæ, quæ omnes ab essentiæ infinitate distinguun-
tur, vt patet.

Tertio obserua, cum omnis effectus à sua causa
accipiat esse, ac proinde intra illius efficacitatem
contineatur, & extra eam egredi non possit, fieri,
vt, quæcunque res ab alia accipit esse, dicatur fini-
ta, & limitata secundum essentiam, habeatque na-
turam participatam, ac proinde finitam, eo quod
per suam causam, à qua pendet, limitetur, & finia-
tur. Quare omnis creatura finita, est secundum
essentiam, eo, quod à Deo perpetuo conseruante
ita pendeat, vt neque ad instans sine illius influxu
esse possit. Contra vero, cum Deus à nullo habeat
esse, aut conseruetur, sed ex seipso sit, nullo fine,
aut termino eius esse, & essentia in genere entis
limitari potest: propria igitur ratio infinitatis Dei
secundum essentiam in eo posita est, vt à nulla cau-
sa habeat esse. Quocirca infinitas secundum es-
sentiam ab alijs recte distinguitur, qui negatio-
nem signis diuersimode, quam aliæ infinitates si-
gnificat, vt ex dictis perspicuum est. Quo fit, vt li-
cet creaturis communicari possit infinitas secun-
dum durationem, vt disp. 177. colligemus, ea ta-
men alio modo, quam creaturis, Deo conueniat.
Nam cum æternitas in Deo, quæ est infinitas du-
rationis fundamentum habeat in infinitate secun-
dum essentiam; efficitur, vt æternitas Deo ab in-
trinfeco conueniat, & ex seipso, creaturis autem
solum per participationem.

Hunc modum infinitatis secundum essentiam
videtur tradidisse Alexand. 1. p. quæst. 6. m. 1. ad 3.
& 4. Vbi tres modos enumerat, quibus Deus est
infinitus. Primus est, quia ipse terminat alia, & à
nullo terminatur, quia scilicet in omnibus est, quo
insinuare videtur infinitatem immensitatis. Se-
cundus modus infinitatis in Deo est, quia non
perfi-

Primum huius
modi
rationabile.

Secundo nota-
ndum.

9

Tertio obser-
uandum.

10
Alexand.